

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे

बी. ए. – (विशारद) योग

परीक्षा : मे – २०२२

तृतीय वर्ष

सत्र – ६

विषय:- योग तत्त्वज्ञान (भाग-६) (YC – 601)

दिनांक : २६/०५/२०२२

गुण : ६०

वेळ : स. १०.०० ते दु. १२.३०

- सूचना :**
१. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
 २. उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
 ३. उत्तरपत्रिकेत प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नक्रमांक लिहिणे आवश्यक आहे.

प्र.१. पुढील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) (४०)

- १) षट्चक्रांचे सविस्तर वर्णन करा.
- २) घेरंड संहितेतील समांगाची नावे व प्रयोजन सांगा? कोणत्याही एका अंगाची माहिती सांगा.
- ३) घेरण्डसंहितेत किती प्रकारचे ध्यान सांगितले आहे. कोणत्याही एका ध्यानाचे सविस्तर वर्णन करा.
- ४) योगवाशिष्ठ ग्रंथाचा परिचय लिहा. ज्ञानाच्या सप्तभूमी विशद करा.
- ५) योगदर्शनात किती समाधी सांगितल्या आहेत. कोणतीही एक समाधी सविस्तर लिहा.
- ६) घेरण्डसंहितेत किती मुद्रांचे वर्णन आले आहे. कोणत्याही एका मुद्रेचे वर्णन करा.

प्र.२. पुढील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) (१०)

- १) ज्ञानेश्वरीतील कुंडलिनीचे रूपकात्मक वर्णन लिहा.
- २) घेरण्डसंहितेतील प्रत्याहारावर निबंध लिहा.
- ३) योगवाशिष्ठ ग्रंथातील आधी व्याधी संकल्पना विशद करा.
- ४) हठयोगातील समाधी विचार लिहा.

प्र.३. टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) (१०)

- १) ज्ञानेश्वरीतील वज्रासन
- २) अंतर्धौती
- ३) मोक्षाचे द्वारपाल
- ४) ध्यानयोग समाधी

Translation in English

Sub: Yoga Philosophy (Part – VI) (YC-601)

Instructions:

- 1) All Questions are Compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.
- 3) In the case of any doubt the Marathi version shall be held to be authentic and final.
- 4) While writing answers the respective question numbers must be mentioned in the Answer Book

Q.1. Answer the following questions in detail. (Any Four) (40)

- 1) Describe the six chakras in detail.
- 2) Write the Name and purpose of the Saptanga in Gherand Samhita? Describe any one of them?
- 3) How many types of meditation are mentioned in Gheranda Samhita. Describe in detail any one meditation.
- 4) Describe in detail any one meditation.
- 5) How many Samadhis are mentioned in Yoga Darshan. Write any one Samadhi in detail.
- 6) How many Mudras are described in Gherand Samhita? Describe any one of them

Q.2. Answer the following questions in short. (Any Two) (10)

- 1) Write a metaphorical description of Kundalini in Dnyaneshwari.
- 2) Write an essay on Pratyahara according to Gherand Samhita.
- 3) Explain the concept of Aadhi and Vyadhi in the Yog Vashishta text.
- 4) Write Samadhi thoughts in Hatha Yoga.

Q.3. Write short notes. (Any Two) (10)

- 1) Vajrasana in Dnyaneshwari
- 2) Antardhuti
- 3) The gatekeeper of salvation
- 4) Dhyana Yoga Samadhi
